

Độc sách
**TRUYỀN THÔNG DÂN SỐ LÀ MỘT QUÁ TRÌNH
 ĐỂ NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DÂN SỐ VIỆT NAM***

Ở Việt Nam với gần hai mươi năm đổi mới, ngành truyền thông đã có những bước phát triển nhanh chóng, đang dần khẳng định được vị trí và vai trò quan trọng của mình trong mọi lĩnh vực đời sống kinh tế - xã hội của đất nước. Có thể nói, một trong những lĩnh vực đang được quan tâm và bàn luận nhiều hiện nay là lĩnh vực truyền thông dân số.

- Qua hàng chục năm, nhất là trong thập kỷ 90 của thế kỷ XX, khi chương trình dân số và kế hoạch hóa gia đình ở nước ta đã thu được những thành tựu quan trọng thì cũng đã đến lúc xuất hiện những khó khăn mới.

- Trong suốt thời kỳ vừa qua, truyền thông dân số chủ yếu chỉ hướng vào lĩnh vực KHHGD, với mục đích hạ thấp tỷ lệ phát triển dân số, quy mô gia đình nhỏ thì hiện nay truyền thông dân số đã có thêm nhiệm vụ mới là tăng cường truyền thông về sức khỏe sinh sản và vấn đề chất lượng dân số.

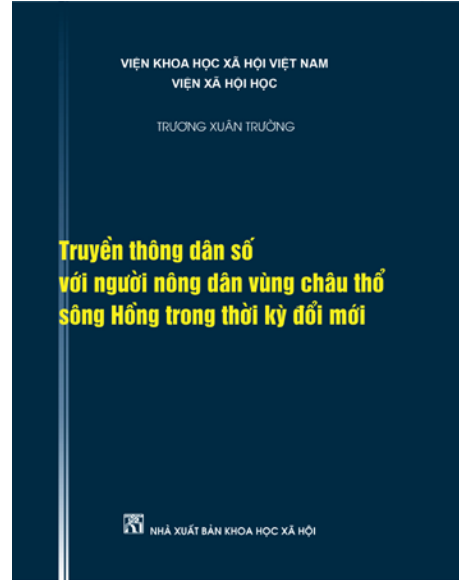
- Đến nay với *Chiến lược dân số Việt Nam 2001 - 2010* thì truyền thông chuyển đổi hành vi tiếp tục được xác định là một trong những giải pháp cơ bản do sự chuyển đổi mục tiêu dân số ở nước ta trong tình hình mới.

Trong bối cảnh đó, cuốn sách *Truyền thông dân số với người nông dân vùng châu thổ sông Hồng trong thời kỳ đổi mới* của TS. Trương Xuân Trường được Nhà xuất bản Khoa học Xã hội công bố là rất đáng ghi nhận.

Ngoài phần Mở đầu và Kết luận, kết cấu của cuốn sách có 4 chương như sau về các khía cạnh cơ bản sau:

- Tổng quan về cơ sở lý luận và thực tiễn
- Hiện trạng hoạt động của các kênh truyền thông dân số
- Phương thức tiếp cận truyền thông dân số
- Phản hồi truyền thông dân số

Ở nước ta từ nhiều năm nay, lĩnh vực nghiên cứu dân số học xã hội được phát triển mạnh mẽ, tuy nhiên hầu như còn ít có những nghiên cứu xã hội học chuyên biệt về truyền thông dân số. Cuốn sách này bước đầu đã trình bày một cách khá hoàn chỉnh về cả một quá trình truyền thông, từ các loại hình kênh truyền thông đến vấn đề cung cấp thông tin (nguồn, tính chất, mức độ cung cấp và nội dung thông điệp) và sự phản hồi truyền thông.

* Trương Xuân Trường, *Truyền thông dân số với người nông dân vùng châu thổ sông Hồng trong thời kỳ đổi mới*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, 2009.

Về phương pháp nghiên cứu, chuyên luận sử dụng phương pháp nghiên cứu liên ngành, trong đó chủ yếu là theo hướng tiếp cận cấu trúc hệ thống và tiếp cận văn hóa. Nói cách khác đó là sự kết hợp phương pháp đa ngành trong một nghiên cứu cụ thể: nghiên cứu truyền thông dân số.

Ở khía cạnh tiếp cận cấu trúc hệ thống, tác giả dựa trên cơ sở những biến đổi về cơ cấu xã hội trong thời kỳ đổi mới ở nông thôn vùng châu thổ sông Hồng để tìm hiểu những mối quan hệ tương tác đối với lĩnh vực truyền thông dân số. Mặt khác, về tiếp cận văn hóa, tác giả cố gắng tìm hiểu những biến đổi về nhận thức và thái độ của người nông dân vùng châu thổ sông Hồng dưới sự tác động của truyền thông dân số. Sự biến đổi của nhận thức và thái độ gắn bó biện chứng với sự biến đổi của hệ thống các giá trị, các chuẩn mực xã hội. Hay nói cách khác, những biến đổi đó về cơ bản nằm trong phạm vi ảnh hưởng của các khuôn mẫu ứng xử văn hóa. Sự thay đổi của nhận thức và thái độ trước hết phản ánh sự biến đổi của khuôn mẫu ứng xử văn hóa.

Cuốn sách đã sử dụng nguồn tư liệu từ nghiên cứu cá nhân và các nghiên cứu dân số có quy mô từ vài thập niên gần đây. Cơ bản nguồn số liệu được rút ra qua các nghiên cứu từ các kỹ thuật thu thập thông tin định lượng và định tính trong nghiên cứu xã hội học.

Về ý nghĩa thực tiễn trước mắt, cuốn sách góp phần giải đáp một số những vướng mắc trong hoạt động truyền thông dân số hiện nay. Hơn thế nữa, trong giai đoạn mới của chương trình dân số ở nước ta đang có bước chuyển dịch từ mục tiêu giảm sinh sang mục tiêu sức khỏe sinh sản và chất lượng dân số, chuyên luận có thể đóng góp một phần nhất định những cơ sở và những kiến nghị thiết thực cho hoạt động truyền thông trong tình hình mới.

Cuốn sách đã đi sâu vào việc tìm hiểu hoạt động truyền thông ở địa bàn cơ sở và quan trọng hơn là khảo sát về khả năng tiếp nhận thông tin cũng như những biến đổi về nhận thức và thái độ dân số của người nông dân, nhóm công chúng rất quan trọng của hoạt động truyền thông hiện nay sẽ có ý nghĩa đóng góp nhất định cho những câu hỏi hầu như còn bị bỏ ngỏ về lĩnh vực này.

Việc xuất bản cuốn sách thiết thực góp phần vào chương trình dân số quốc gia như *Chiến lược dân số 2001 - 2010* đã đề cập là: "*ứng dụng các kết quả nghiên cứu và khảo sát để nâng cao chất lượng các hoạt động Truyền thông - Giáo dục - Thông tin. Định kỳ đánh giá kết quả chuyển đổi hành vi của các nhóm đối tượng nhằm điều chỉnh kế hoạch và nội dung hoạt động của chương trình truyền thông cho phù hợp*".

Tạp chí Xã hội học trân trọng giới thiệu cuốn sách với độc giả đang quan tâm tới lĩnh vực này.

Xuân Nam